

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století

Napsal Alois Jirásek

Už chvíli Jiřík stál v tom trudném zamyšlení.

Váude kolem vládl hluboký klid. — Tichoučkou nocí znělo jen vanutí větru, jenž ovíval bobolovci horčík spánky a budil ve dřímajících korunách stromů lahodný ševel.

A hle, teď se tam to ozážené okénko otevřelo.

Jiřík se vzprávil, pak postou pil několik kroků. Nemýlil se, ano, není to stín v Lenorčině okně, to u něho někdo stojí.

„Teď může rozhodnouti a jistoty nabyti,“ pomyslí. Cítil, jak všecek se pozachvěl. Stál tu a váhal, nie kolem sebe nevidá, jen ozážené okno v domě sousedně a v něm postavu mladé dívky.

Byla to Lenorka. Unavena odložila vyšívaní, a přistoupivši k otevřenému oknu, užívala tiché, mírné noci. Hluboký její klid divně jí dojímal. Tu pojednou ztemna zavánuo tiché zavolání: „Lenorko!“ Myslíla, že to klam sluchu. Ohlížela se, v tom podruhé se ten třesoucí hlas ozval, a tam z pod staré jabloně vynořil se stín.

Děve tak se leklo, že pozbyla rozvahy. Když potom vzpomatovalavší se chtěla od okna, stál ten stín už na blízku a tlumeným hlasem volal: „Prosím tě, zůstaň.“ Byl to ten hlas, jenž už jednou ji, tam pod jabloní, na chvíli jako by k zemi přimrazil. — Zůstala.

Již stál před ní, již hleděla mu do pohnuté tváře, na níž ze světelníčky padal zákmít světelný.

„Nehněvej se, Lenorko!“ „Prosím vás,“ — začalo děvče jako bázlivě.

„Lenorko, nevykej mně.“

„Co byl majstrem, vykala mu.“

„Nesluší se, abych —“

„Ne, nesluší,“ vpadl jí do řeči,

„abys ty mne vykala,“ a chopil se její ruky. Vyvinula mu ji.

„Prosím vás, Jiříčku, jděte!“

žádala rozhodněji.

„Půjdu, nehněvej se, nepříel jsem, abych ti ubližoval, jen tak z lehkomyšlnosti; půjdu, ale dříve mi pověz: Vyháněla bys mne také, kdybych nebyl majstrem?“

Lenorka se těch slov velmi ulekla.

„Prosím tě, Lenorko, upřímně odpověz: — mně mnoho, všecko na tom záleží!“

„Jiříčku, co to mluvíte?! Jděte, jděte, prosím vás! Co by knoflíčka —“

„Nech toho, neohlížej se na nikoho!“ vpadl jí bohohlovec vášnivě do řeči. „Teď běží o nás, a ne-li o tebe, tedy o mne. Vidíš, Lenorko, tam tu jabloni, tam jsem tě poprvé k srdci přivínil, a více tě nepustil. Přofád tě mám v duši, v myšlénkách. Tam mi prosvitlo. Od té chvíle jsem nespokojen, nešťasten, protože teď teprve jasně vidím, že jdu do neštěstí, že do smrti nebudu spokojen.“

Jak tato vášnivá slova mluvil, kmtil se rozchvělé Lenorce na myslí nešťastný pater Aemilian.

Teď sama chopila se Jiříkovy ruky.

„Pro Boha, Jiříku, nemluve tak!“ — Byla to slova opravdivé, srdečné básně. Zamlknuvši se, pokračovala:

„Pamatujte, uvažte —“

„Uvažuji celý rok, mučím se, a teď jsem se rozhodl. Vystoupím!“

„Vy byste chtěl —? Ne —“ zvolalo ušaslé děvče.

„Nemám!“ Nahnul se náhle k děve, přivínil jí k sobě a třesoucím se, vášnivým hlasem ptal se poznou:

„Nemám! Mám tedy zase jít do semináře? Ty chceš! Poruč — Což mne nemá, Lenorko, ráda!“

„Ó, prosím vás, nech mne, nemuž — ty vš — ale —“

Nedomluvila. Reklal, a více nebylo třeba, více nechtěl Jiřík slyšeti. Vroucí jeho políbení za bránilo ostatním jejím slovům.

Bylo rozhodnuto.

XV.

Zrovna když Březinová pomýšlela, že bude čas, aby vypravila Jiříkovi prádlo a šaty, neboť važe bylo již namálo, když se těšila, že to je naposledy, když jí pantáta všecko starost a divně myšlení o zasmušlosti synově pěkně vymluvil — zrovna v tu chvíli řekl syn:

„Nepůjdu více do semináře!“

Štěstí, že poprosiv oje o soukromou rozmluvu, tajně mu to napřed vyjevili; nebo kdyby s tím byl zrovna matce přišel, jistě by zdráva té chvíle nepřečkala. Měl dost pantáta co dělati, aby jí nešťastnou novinu zvolna, polehoučku oznámil. Pylat to krušná úloha, nebo jemu samému nepokakovalo srdce radostí. Hleděl ovšem jinýma očima na vše a přisvědčil také, když syn se mu odvolal na vlastní jeho slova, která od něho slyšela: „Lepší špatný voják, nežli špatný kněz, protože nemůže udělati tolik škody.“

„Hnětlo jej však, že Jiřík tak pozdě se rozhodl; nejvíce pak stáral se o panímámu. A což, když jí pověděl, proč Jiřík se rozhodl! Tu k žalosti hněv se jí přidružil. — Tak, aby místo primicie šavila svatbu! A s kým! S Peškově, s „Berančinou“ deuru!“

Březinka ve svém hněvu a lítosti stala se nespravedlivou. — Zapomněla, jak Lenorku sama ráda měla, jak jí vždycky chválila a říkala, že to děvče jako by její byla. Teď stalo se jí překážkou, rušiče její nejkrásnější sen a nejvrounější přání — a tím všecky dobré vlastnosti Lenorčiny dostaly se do jinoého světla. Falešná byla Lenorka, úlisná, na všecko jíž napřed myslila a jen se pře tvářela, říkala, aby se zalíbila. A s tím Uhrem — hm, jak pak by nehránila nastávající své panímámy! Beztoho již dávno měla na Jiříka nástrojeno. — A stará Pešková ta také není nevinná. — Však teď pojednou Březinka dobfé věděla, že jí sousedka syna a její štěstí záviděla. A povědlo se jí: Ale ještě se její deura ku Březinovým nepřestěhovala!

Tohle vše, co panímáma Březinová, jindy tak rozšafná a povážlivá, myslila i mluvila, bylo okličvo. Však do té míry hned se nerozvásnila, to stalo se teprve ve velikém zármutku a myslí pobouření, když všecko prosení i zařikání u syna nic nezmošlo, když pak rady sobě nevědouce, k sousedce Peškové si došla a odtud s hořkou, nepořízenou se navrátila.

Když Peškové, všecka jsouc od sebe, pověděla, co se stalo, zavšvitlo ve chladném oku závišivé hospodské divné světélko. Počítal toho okamžiku radost, ale pak přemohši se, zařikala se, že o ničem neví. Když pak sousedka ve své roztrpčenosti slova neváže poněkud Lenorky se dotkla, a trpce mimo jiné také o její neupřímnosti se pronesla, která nejlépe je patrna z ochoty, jakou se nabídla, že vyšije Jiříkovi rochetu, když také prohodila, že tomu všemu mohlo se zabrániti: tu nedůtklivá Pešková se také popudila, zamítaje všecko obvinění a tvrdíce, že Lenorka má již ženicha ustanoveného a že nemusí teprve na pana majstra čekatí.

A tak se ve zlém rozešly. Březinová v hořším domě přišla, nežli tam šla, a když pak ochotní lidé, jichž se vždycky za takových příležitostí najde, nesmléeli, jak konšelová všecka rozložena pověděla to, co již sřevhu uvedeno, tu také vzkypla chladnější Pešková.

„To se Březinka hrozně mýlí! Snad nemyslí, že by to pro mne a pro mou holku bylo vzášené štěstí, kdyby ten pater vykrouz k nám přišel na námuvy! Je to vidět, jaký je to kos, že v semináři nevydrží a děvčátům rozum plete a je svádí! Pro toho jsem své dítě nevychovala! A kdyby Březinka sama přišla a třeba na koleno prosila za svého synáčka, svou deuru do její rodiny neclám —“

Tato slova nevyzněla ovšem na prázdno u „tří kohoutů.“ Březinka se o nich dověděla, a tu sousedskému míru neprospělo. Mezi „třemi kohouty“ a domem s tou pěknou lomeností jako by se vyrostla. Pantáta, dle zásad svých na vše klidněji a rozvážněji hledě, toho neblahého rozporu litoval, pomocí však nebylo. — Těžko se ho také doteklo, když zaslechl, co Lenorka zakoušl.

Vyptal se syna svého obádně, jak se s ní seznámil a domluvil, a když Jiřík všecko nepokrytě pověděl, zastáváje se upřímně nále dívky, nabyl přesvědčení, že Lenorka za nic nemůže, že není

taková, jak ji panímáma říkala, ať tím nejen sousedku rozhněvala, ale též vlastního syna popudila.

Na první ráz chtěl Březinka k Peškové dojíti a jí domluviti, aby deery své netřásla pro její známost, ale rozváživ vše, uznal, že by tím nikomu neprospěl, a že kdo chce prudkou bystrinu zkrotit, nejlépe činí, dáda jí proudem uplynouti a vybouřiti se a ne jí stavovati.

U své manželky to však zakoušel. — Mluvil, rozmlouval nejprve zvolna a mírně, pak domlouval důtklivěji; mír chtěl sít a houří klidil. Panímáma byla všecka podrážděna a tak i muž svého vinila, že je hostejný, že by všecko tak nebylo, kdyby jen chtěl a uměl poručiti.

„Že poručiti umím, to víš,“ o zval se tak ostře, že již na čas neslyšela. „Dítěti svému poručiti, aby nespokojeno bylo a nešťastno, to ovšem neumím. Pamatuji, že jsem ti tenkrát domlouval, abys Jiříka tak do semináře nemutila. Nenutil jsem ho tehda, a teď teprve nebudu nutit —“

„A dovolil byste mu snad, aby si tu Berančinu deuru vzal!“ „Ať je Pešková jaká chce, konšel ještě ostřeji se ozval a moudré oči mu zahřefely. „Ale tak jí nespílej jako nerozumní lidé. Pešek byl hodný muž, třeba pro viru sběhl, a kdyby to mělo být, nie Jiříkovi nebudu překážet, až by o jeho deuru chtěl říci.“

Tím si teprve panímámu rozhněval a dva dny na něj nepromluvila. Bylo to teď divně u konšelů řízení. Syn, jenž jim tolik zármutku, starostí i řečí nadělal, ve městě se ovšem neukázal, ale také dolů do světelnice sotva přišel. Meškal pořad nahoře na sednici a vycházel jen na zahrádku, hlavně pod večer. Meškal tu za dlouhé chvíle, hledě zamyšleně k sousedčině domu. Daro vyhlížel — za starou jabloní nepronikla žádná zář, svědčící, že tam ve své světelnice mešká Lenorka, o kterou měl nyní takové starosti.

Jinak se mu uvolnilo. Po tak dlouhé době rozporu a duševních zápasů pochybnosti zavítal klid do jeho duše, když byl otec vše vyjevila a co si pevně před se vzal, oznámil. Ovšem pohled na žalostnici matku srdce mu svíral, a těžká, krušná nastala mu chvíle, když ho pro všechno prosila, aby jí té hanby nečinil a jinak se rozmýšlí. V okamžik ten, kdy zůstal na svém, zdálo se mu, že je zlý, nevědný a byl by nejraději uprel. Teď bylo to nejhorší odbyto. Jen kdyby o Lenorku nemusil se strachovati! Zaslechl, jak je u sousedce, jak Pešková s matkou se rozešla a jak o něm se vyslovila. To vše bylo zlé, ale nejhorší, že nemohl s Lenorkou pohovořiti, ba že jí ani okem nespátril, jako by někam za moře byla zmizela. Napsal jí listeček, neměl však jistoty, dostala-li jej, nebo ač minul celý den, nedošla ho žádná odpověď.

Kdyby věděl, jak Pešková deuru svou po všecken čas souží, jak jí vyčítá, že nejprve skrze jejího otee, teď skrze ni má samou hanbu, ostudu, lidské řeči a pomluvy — kdyby věděl, jak stařečné děvče tolik trpí, jeho hájí, nelekajje se matčina hněvu tím jen rostoucího. Již ani nesměla ve světelnice lhati. Matka jí hřdala jako poklad, a přece neuhřdala, že deura dostala nějakou ceduličku, která jí srdečné potěšila a posílila. A když pak v samotě noční psala odpověď oloven na kousek papíru, oznamujíc, že matka teď teprve jí nutí, aby si vzala Martina Jelpívova, a že má snad býti svatba ještě teď na podzim, do adventu, to ovšem nenapsala, co matka svatbu jí o hlaňuje, řekla.

„Ať si pyšná konšelka nemyslí, že na ni čekám, že bez ní svou deuru nevdám —“ Ale to napsala: „Jednají o mne a nie se mne neptají. Ale v tom nebudu po vůli, a kdybych měla jít mezi cizí lidi, a třeba sloužit. Prosím tě, vkaž „skalckému“ strýci, aby přišel, já nemám po kom.“

Jiřík sám se odebral polními stezkami ku „skalckému“ strýci.

Věděl, že Lenorka jest jeho miláčkem a že mu důvěruje jako druhému otee. Sám také ho dobfé znal a rád jej měl, protož pospíchal k němu jako k dobrému příteli, kterýž, nespomněli, tu a spoň snad uvolní. Zastal ho doma

před chalupou, an sedě pod javorem, chutě pokuřoval. Ale nad těmi novinami, jež teď od mladého bohohlovec uslyšel, dýmka mu vyhasla. —

„Pane králi!“ zvolal, „to je zlá historie, skoro k nevěření. Kdož by se byl nadál, no že vy, příkladně, a tím seminářem nemyslíte do opravdy, nebo že, příkladně, Lenorka — No, ale dobfé máte. Býti tím, k čemu člověk ani chuti, ani lásky nemá, to je zkažený věk, a také mu to tak nejde. To já vím, příkladně, trochu podle sebe. Mne zas nebožtik tatík musil od knihy honit, a byl bych se dobfé učil, a snad i rád knězem býval. Ale byl jsem sám a tak tatík nepolevil, aby chalupa nepřišla do cizích rukou. A s ní zředil jsem také tu lesní službu. Konám, co povinnost káže, ale abych byl tak myslivec, víme, od kosti, to sám si myslím, že ne. Ale co pak to je, les a seminář nebo klášter. Lesu každý přivykne a si ho oblíbí. Ale mladý, statný člověk ve zdech klášterních, ustavičně, do smrti — to jako by ho za živa pochováli.“

„Lenorka, strýče —“ přerušil mu bohohlovec řeč, jsa již netrpěliv.

„Ano, ano, ubohé děvče! Víte, Jiříčku, tu je suk. Vy jste muž, máte volnou vůli, a kdo vám může konečně poručiti! Ale ženská! — Vám také vaše panímáma brání a dost asi vyvádí, ale věrte mně, ta se spíš tomu poddá, nežli Pešková. Znáám ji, to je hlavička. Vaše panímáma pláče, třeba i křičí a se hněvá, Pešková za to mlčí, nebo jen slovíčko, ale kousavě, prohodí a to je hůr. — Hněv, když křičí, není tak zlý, jako ten, co se tají nebo usmívá. — To již vidím, že panímáma si Peškovou na smrt urazila — a ta že nepoleví. Nemrzte se, Jiříčku, nemaluju a nepentlím, a jen co si myslím — je to líp. Na svatbu vám asi hned nepůjdu — ale přece, dá Pán Bůh, se toho přece dočkám. Teď nejprve musíme Lenorce pomoci, aby jí ta stará netřýznila, no, a to ostatní se také podá. Teď počkejte, hned tu budu.“

Vrátil se za chvíli s Pozorem, maje kovanou hůl v ruce. Oba mužové vydali se do města.

„Skalský“ strýc svou sestřenicí tuze v lásce neměl, a to hlavně pro to, co mužů všemu, dobrému jeho příteli, vyváděla, a na příkoř činila. Proto také ke třem kohoutům nikdy tuze nespíchal, a Pešková ho zas tuze nezvala. — Také k vůli tomu se domu jejímu vyhýbal, poněvadž když tam přišel, sestřenice vždycky tytéž zaváděla hovory, a to o samých pobožnostech, poutích a zázrazech, pak domlouvala mu, že neohodí do bratrstva, ba že si ani titulárních slavností nevěšme, a na ty aspoň že by přece mohl přijíti. Také při tom toužila na Lenorku, že je zrovna taková, že do pobožností se také nežene, že v ní se přece ta beranská krev pamatuje. Na ta slova se jí tenkrát „skalcký“ strýc ostře ozval, a od té doby teprve na ni nedržel.

Dnes jej Pešková divně vítala, vidoue, an do světelnice vstupuje. Za to Lenoree v očích zasvítlo. — Strýc jí politoval, shlednuv, jak to kvetoucí děvče se změnilo. — Tváře pobledly, veselost, jež jí z očí zářvala, ta tam. Skleslá však na myslí nebyla. Pevná vůle, jistě rozhodnutí naplňovaly jí klidem, jenž nebyl siec bláživý, ale zabraňoval všelikým obavám, lekání, nejistotě, jež slabě duše za takových okolností soužívají.

Pešková, jako by věděla, proč bratránek přišel, poslala Lenorku ven. A nyní nastal důtklivý rozhovor. Pešková, hladce přišovaná, čístoúnee ustrojěná jako holubička, klidně seděla jako tá nejobodnější. Ledově změřivsi sobě strýce dobráka, úsmělně si pomyslíla: „Ty jich pořídíš!“

Nepořídil ovšem, co by rád, ale pořídil více, nežli se Pešková nadála. Ten „mškota“ tak se rozmluvil, a to tak do duše, že užasla; ano on pohrozil! Měl Lenorku upřímně rád, a to mu síly dávalo, a pak také to, že naskytila se mu příležitost, aby té chladně, sebelibě ženě pověděl, čím se na svém muži provinila a jak teď na svém jediném dítěti hřeší.

Přva, jež mu přinesla, hned jak přišel, ani se netekl. Nyní vstav, vyšel ven za Lenorkou, kterou ve světelnice zastihl. Pavěděl jí rychle vše, co jí Jiřík

Krajanům na uváženou!

Náš závod je ryze český a věnován službám trpících krajanů.

My nikdy Vaši krajanové důvěry nevyužítujeme a nebudeme po dopání nám o vzorky zasílati Vám léky v ceně několika dolarů bez Vaší objednávky. Žádný humbug netrvá dlouho a když jest odhalen jest veta po vái důvěře.

Právě v tento čas se různé nemoce nejvíce objevují! Protož: muži, ženy a starouškové! Přesvědčte se dříve, než koupíte! „Skutečný Rodinný prostředek, Theopholiné Bylinné The“

Jest to čistý přírodní lék zdravotním zákonem prokomaný a odporučený, skládající se z různých bylin a kořinek, z nichž každý přispívá svojí částí k sesilování a povzbuzování zažívacích a močových ústrojí, čímž docíluje toho, že tělo řádně vyměňuje odpadky a dokonale slučuje potravinnové šťávy s krví. Osobám trpícím zácpou a z této povstavajících nemocí jako: kyselostí v žaludku, žlučnatostí, obtížného trávení, bolesti hlavy, bolestí v zádech, nezúživností, nastuzení, bolesti v křží, zemlednosti, rozčilenosti, ztrátě chuti k jídlu, ospalosti, pupencích, vyrážce, zlaté žíle, nervosnosti, srdeční obtížl, lšejích, zastaralých bolestí v těle a všech nepořádekch krve a ledvin, poskytuje pravé dobrodiní. Chutí jest příjemné, stolice úplné bezbolestné.

Jest baleno do balíčků dvou různých velikostí. Malý stojí 50c, poštou 55c. Velký balíček stojí \$1.00, poštou \$1.10. Velký balíček jest rozhodně lepší ke koupi, poněvadž jest v něm za tu cenu poměrně více thé. Odporučujeme toto thé, poněvadž víme, že jest dobré. Součástíky, z nichž jest složeno, jsou důkladně vyzkoušené, z různých zemí dovezené chvalně známé léčivé byliny a kořinky.

Máme dále výtečný liniment pro vnitřní a vnější užívání. Též léčení pro KATAR a jiné různé nemoce pro muže, ženy a dítky. Trpící slabé, předčasně sestárlé ženy a slabé dívky! Máme zvláštní léčení pro různé ženské nemoce. Pořište s důvěrou Vaši nemoc, pošleme Vám obratem pošty lék na několik dní na zkoušku a popisy o nemoecech.

Řačte psáti český neb anglicky na adresu: THEOPHOLINE REMEDY CO. Dept. 10 Marie Votýpka, majitelka. SOUTH BEND, IND.

vzkazuje, a domlouval, aby se nelekala, těšil, a na konec, když Pešková přicházela, upřímně jí řekl:

„Kdyby přestala být tvou matkou, budu já tvým otem!“

O všem tom, co u Březinů a v sousedství jejich se událo, dost a dost se v městě napovídalo, a ještě více, nežli se stalo; planých řečí a klepů bylo jako v poli máku. Však rázem všecko umlklo, a myslí všech jinam se obrátily. Přijel pozdě odpoledne do kláštera cizí kočár, provázený několika husary, a mžikem se rozneslo, že to přijel Lehnický zemský hejtman, kterého Prusi vyhnaní a kterýž se až dosud v Nise zdržoval.

„Už utká, užídí, protože vidí, že ani v Nise není bezpečně. To až tam už Prusové pronikli. A když už jsou až tam, to je k nám jen skok.“

„A máme je tu.“ Tak to šlo od úst k ústům a proto všechny ten prehájejí pán

NAUČÍME VÁS ANGLICKY

poštou v několika měsících. Kurs zůstává z 50ti dílů, které zasíláme jednu po druhé, jak bák je dokáže vypracovat. Každou zkoušku opravíme a navrátíme. Učíme postřivě a svědomitě metodou úplné novou. Intelligentní Čechové jsou vítáni. Přilože kolek na odpověď a podáme Vám bližší podrobnosti. **VIKLA BRATRÍ, Lonsdale, Minnesota.** — Advertisement

Storž Old Saxon Frau

ALWAYS POPULAR

Joseph Bliss & Son Co.,
komissionární živým dobytčím.
Uspokojivý prodej. Rychlé vyplacení.
SOUTH OMAHA, NEBR.

SEVERO-NĚMECKÝ LLOYD

BALTIMORE - BREMEN

Velké, moderní, dvouřubové jednokajutové parníky. Lahodná jídla. Pohodlí bez přepychu. Všechny kajuty uprostřed lodi. Besdrátová telegrafie. Naprostá bezpečnost. Podmořské signály.

Příměřené ceny:

Druhá kajuta.....	\$57.00
Třetí kajuta.....	\$35.00
Pouze na "Rhein", "Main" a "Neckar"	
Mezipalubí.....	\$33.00

Když jedete navštívit starý domov v Čechách, jeďte přes Baltimore.

Když posíláte pro své příbuzné neb přátely, by přijeli do Ameriky z Čech, kupte jim vyplacené listky přes Baltimore.

O úplné podrobnosti požádejte:

A. SCHUMACHER & CO., General Agents, BALTIMORE, aneb jejich zástupce v celých Spojených Státech.

H. CLAUBENIUS & CO., General Western Agents, CHICAGO.

STANDARD CLEANERS & DYERS

H. Hladík, maj.

Parní a chemická čistírna a barvírna damských a panských oděvů a vůbec všech věcí do oboru spadajících.

Zavolejte telefonem Red 8276. Rozvádíme po celém městě **PRÁCE VEŘNÁ.** CENY VELMI MÍRNÉ. Office 1238 So. 13. St. Čistírna 1445-7 So. 13. St.